

Nr 285.

Af herr **Åkesson**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt.

På två ställen i den kungl. inkomstskattepropositionen, nr 88, återfinnas uttalanden om den nu förekommande *inkomstbeskattningen af kronodomän*. Sid. 53: — — »För öfrigt kunde erinras, att beträffande en icke obetydlig grupp af jordbrukare i vårt land, nämligen arrendatorer af kronodomäner — deras antal i början af år 1899 utgjorde 2,217, medan taxeringsvärdet af sådana domäner öfverstege 57,000,000 kronor — taxering af deras inkomst såsom jordbrukare sedan länge *ansetts böra*¹ ägarum, utan att, såvidt kommittén hade sig bekant, taxeringen funnits behäftad med några särskilda vanskligheter» — — och sid. 55: — — »I detta ämne är för öfrigt att märka, hurusom redan för närvarande sker en taxering af verkliga inkomsten från jordbruksrörelse i de fall, där jordbruk drifves af arrendator af kronan tillhörig jordbruksfastighet, utan att, *såvidt veterligt är*,¹ någon anmärkning framkommit, att taxeringen härvidlag skulle blifva mera ojämn eller mindre rättvis än i andra fall.» — —

Den, som litet närmare vill studera denna taxering, måste känna sig förvånad öfver dessa uttalanden. Erfarenheten torde fastmera gifva vid handen, att hela den omskrifna taxeringsmetoden såsom den nu praktiseras rent af måste kallas för humbug. Man borde väl kunna fordra att, innan detta taxeringssätt göres obligatoriskt för all jordbruksbeskattning till kronan, man verkligen sorgfälligt toge reda på, huru tillämpningen hitintills skett af detta gamla lagbud. I synnerligen många fall

¹ Kursiveringen af motionären.

skall man finna, att *ingen taxering alls* ifrågakommer af hithörande inkomst på grund af dess svårberäknliga beskaffenhet; i andra ha taxeringsmyndigheterna gjort sig ett slags rättesnöre genom att beräkna 1—3 procent af *taxeringsvärdet* såsom en lämplig grund för sådan inkomsts taxering.

Utredning härutinnan måste krävas, innan man går vidare på denna väg och sätter i gång en tidsödande, opraktisk taxeringsapparat af ännu oanade dimensioner och skapar ett mångskrifveri, som vore värdt en bättre sak.

Enligt 1908 års statistik är den svenska jorden uppdelad i 359,117 bruksdelar däraf 277,517 + 40,760 = 318,277 under 20 har åker. Dessutom finnas 150,358 jordtorp och andra jordlägenheter. Att fordra uppgifter om arealer, utsäde, skörd m. m. från samtliga dessa och med ledning af dem låta taxeringsnämnderna årligen fastställa de varierande inkomstbeloppen måste blifva ett jättearbete, då uppgifterna veterligen bli mycket otillförlitliga och svårtydda och så mycket af inkomsten ännu alltjämt måste *beräknas*. Huru vill man t. ex. beräkna värdet af in- och utgående inventarier, särskildt kreatur, hvilka man ej sett och hvilkas värde varierar i hög grad på olika gårdar och under olika år? Regeringsförslaget framhåller själf (sid. 110) andra svårigheter angående värdeförminskning af åbyggnaden, som enkannerligen vid de dyrbara byggda gårdarne blir af stor betydelse och som lätt kan reducera hela inkomsten till minus. Skall åter taxeringsarbetet blifva lika ojämnt och vacklande till sitt resultat som den nuvarande inkomsttaxeringen å kronodomäner, så blir ej mycket vunnet med hela den igångsatta apparaten. Och hvilka stridande uppfattningar skola icke göra sig gällande inom olika taxeringsdistrikt, där å ena sidan industriens, handelns och tjänstemännens målsmän bli i majoritet eller där å andra håll jordbrukets äro öfvervägande. Allra minst för en statsbeskattning är sådan ojämnhet önskvärd.

Taxeringsvärdena å ofvannämnda flertalet fastigheter torde endast undantagsvis (och i Skåne) öfverstiga 12,000 kr. Enligt nu gällande lag beräknas inkomsten efter 6 %, alltså 720 kr. inkomst af 12,000 kr. jordbruksfastighet. Då för andra inkomster värdet uppgår till 1,000 men ej till 2,000 kr., äro 800 kr. fria; rätteligen bör ju då äfven för jordbrukaren ett dylikt afdrag förefinnas och alltså, när jordbrukaren betalar för 700 kr. beskattningsbar inkomst, härtill räknas 800 kr. af afkastningen, som äro fria. Detta jordbruk anses alltså verkligen gifva 1,500 kr. i

sammanlagd inkomst. Huru många af alla dessa 318,277 jordbrukare + 150,358 jordtorpare komma verkligen upp till denna inkomst, och hvad vill man vinna med de många uppgifterna från dem annat än blott ett konstaterande af hvad man visste förut, att deras inkomst i regel är för obetydlig och att med de nuvarande bestämmelserna om inkomstskatt redan af 10,000 kr. jordbruksfastighet man träffar en tillräckligt hög inkomstsiffra, sedan man väl gjort afdrag för jordbrukaren såsom för andra? Beskattningen sker på detta sätt mera summariskt, men lika effektivt och framförallt utan så stor och förhatlig apparat.

Då man nu ej *kan* få tillförlitliga deklARATIONER från flertalet af dessa jordbrukare, som i regel ej föra bok, och hela beräkningsmetoden efter vissa uppgifter måste blifva i hög grad osäker och ojämn, så synes det vara vida lämpligare att släppa de uppskrufvade, teoretiserande krafven på *absolut* rättvisa — som aldrig *kan* nås, där man ej rör sig med idel kontanta belopp — och i stället vidblifva det gamla beräkningssättet, som man är van vid och som ger för praktiskt behof fullt tillfredsställande resultat.

Endast i de till antalet ej så talrika fall, där förutom vanligt jordbruk förekomma andra mera tillfälliga och växlande inkomstkällor af någon betydenhet, såsom skogsbruk, försäljning af grus m. m. eller ett synnerligen intensivt jordbruk, skulle taxeringsnämnderna äga generell rätt att infordra deklARATION eller uppgift enligt regeringsförslaget och för dessa jordbruk verkställa den taxering samma förslag anvisar. Likaledes kunde ock jordbruksidkare, som har ordnad tillförlitlig bokföring eller eljest tror sig kunna tillförlitligt visa annat resultat, äga att själf deklarerera och påfordra särskild taxering af hans jordbruksrörelse.

Där det gäller utarrenderad jordbruksegendom, skulle taxeringsnämnden vara skyldig att angifva, huruledes den efter 6 % beräknade jordbruksvinsten i dess helhet skulle rättvisligen uppdelas på jordägaren och arrendatorn, hvilken senare svarar för inventarier och arbete. Denna skulle härvid kunna belastas med 20 intill 40 % af den efter 6 % beräknade jordbruksvinsten.

Förmögenhetsskatten åter synes böra anordnas såsom en särskild beskattning i form af *lag*. Växlande behof och tillfällig nedgång i andra skattevärdigheter kunna lätt förmå en i båda kamrarna samarbetande majoritet inom Riksdagen att hårdt beskatta förmögenheten och för löpande statsutgifter lägga beslag på betydelsefulla andelar af landets samlade kapital.

förmögenhet. Vårt folklynne är dessvärre ej anlagdt för någon vidare sparsamhet. Skall det en gång gå därhän, att vi blott skola arbeta med utländska pängar och pantsätta vår jord, våra stadsfastigheter, våra gruf-företag och skogar hos utlänningen, då blir vår ställning så beroende, att vi löpa risken att utlandet äfven vill skrifva våra lagar.

Då jag har svårt att föreställa mig, att Riksdagen är färdig att under den återstående månaden af sin sammanvaro och efter en mycket knapphändig läsning acceptera ett så genomgående och fullkomligt nytt, opröfvadt och i hög grad hårdsmält förslag, och då jag är öfvertygad, att en skattelag kan skrivas, som mindre stöder sig på utländska exempel, utan mera hänför sig till hvad vi äro vana vid och som för praktiskt behof är fullt tillfredsställande, vill jag hemställa,

att Riksdagen med begäran om nytt förslag, byggdt på ofvan angifna grunder, ville afslå Kungl. Maj:ts förslag.

Stockholm den 8 april 1910.

N. Åkesson.
